

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Sylabus předmětu

Metodika výuky a realizace kurikula výtvarné výchovy pro SŠ

KVK/MVSŠ

Autor sylabu

PhDr. Věra Uhl Skřivanová, Ph.D.

Záznam úprav sylabu předmětu MVSS

Pracoviště / Zkratka:	KVK / MVSS
Název dlouhý:	Metodika výuky a realizace kurikula výtvarné výchovy pro SŠ
Akreditováno / Kredity:	Ano, 4 kred.
Rozsah hodin:	Přednáška 2 [HOD/TYD] Seminář 1 [HOD/TYD]
Akademický rok:	2021/2022
Způsob zakončení:	Zkouška (kombinovaná)
Vyučovaný semestr:	Zimní
Profilující předmět:	Ne

Cíle předmětu (anotace)

Nabýt, rozvíjet a prokázat odborné znalosti, porozumění, odborné způsobilosti a obecné způsobilosti pro přípravu, realizaci a hodnotící reflexi výuky ve výtvarné výchově se zaměřením na problematiku SŠ. Porozumět obecně didaktickým a oborově specifickým aspektům metodiky výuky a realizace kurikula ve výtvarné výchově. Získat znalosti a základní dovednosti pro kurikulární výzkum a jeho využití pro zvyšování kvality výuky ve výtvarné výchově. Studenti si osvojí dovednost analyzovat vzdělávací obsah výtvarné výchovy ve vztahu ke vzdělávacím cílům a tvůrčím úlohám, resp. činnostem ve výuce, např. pomocí metodiky 3A. Cílem předmětu je porozumět funkční návaznosti mezi výukou a její analytickou reflexí a výzkumem výuky a umět tuto návaznost využívat ke zlepšování vlastní vzdělávací praxe.

Požadavky na studenta

Zkouška

Porozumět charakteru a funkcím kurikula v přípravě, realizaci a hodnocení, zlepšování výuky ve vztahu mezi teorií a praxí vzdělávání ve výtvarné výchově. Znat odbornou terminologii v požadovaném rozsahu a porozumět jí v návaznosti na aplikace ve výuce. Ilustrovat teoretické znalosti na příkladech z praxe. Ústní kolokviální zkouška, prezentace připraveného projektu, autoevaluace a návrhy možných zlepšujících alternativ výtvarného zadání úlohy.

Zápočet

Vypracovat seminární práci, portfolio – návrh konkrétní přípravy na výukovou jednotku výtvarné výchovy a mimoškolních činností, jejich reflexe, evaluace a možné zlepšení.

Obsah

1. Výtvarné umění, umělecké dílo a možnosti jeho zprostředkování. Obsah vyučování výtvarné výchovy a učení, kurikulum a jeho vztah k metodám výuky. Kurikulární dokumenty a jejich vztah k realizaci kurikula ve SŠ.
2. Situace výuky a zkušenost, transformace uměleckého obsahu a realizace kurikula výtvarné výchovy ve výuce v SŠ. Umění jako inspirační východisko a vyučovací obsah.

3. Učební úloha jako základ sémantizace a konceptualizace vzdělávacího obsahu ve výtvarné výchově. Intersubjektivní, subjektivní a objektivní stránka obsahové transformace v učebních úlohách ve SŠ.
4. Metodologie, metodika a metoda ve výtvarné výchově. Interakce mezi učitelem, žáky a obsahem na podkladě učebních úloh ve výtvarné výchově ve SŠ. Metodika výtvarných činností a didaktická struktura přípravy na výuku výtvarné výchovy.
5. Soudobé umění v soudobé škole. Aktuální možnosti průniku pedagogických a uměleckých performativních aktivit ve škole.
6. Kurikulum ve výtvarné výchově; dynamická a statická stránka existence kurikula se zaměřením na SŠ. Vzdělávací obsah, cíl, učivo a očekávané výstupy rámcových vzdělávacích programů v ČR. Analýza tvořivých úloh a její vztah ke kurikulárním dokumentům.
7. Fáze a způsoby uplatňování kurikula jako formy existence obsahu vzdělávání. Skryté kurikulum ve výtvarné výchově a jeho vztahy k formálnímu (explicitnímu) kurikulu. Vzdělávací obsah, cíl, učivo a očekávané výstupy rámcových vzdělávacích programů v ČR. Problematika tvorby jako způsobu realizace kurikula ve výtvarné výchově.
8. Didaktické kategorie přípravy jednotky výtvarné výchovy. Myšlenkové mapy a konceptualizace obsahu (např. metodikou 3A).
9. Výtvarná výchova školní a mimoškolní. Specifika galerijních a muzejních edukací. Příprava edukačního programu.
10. Potenciál soudobé výtvarné výchovy v oblasti školní, mimoškolní praxe i sociální práce či veřejném prostoru.
11. Umělecká edukace a interkulturní vzdělávání, mezigenerační porozumění, edukace seniorů.
12. Reflexe výuky jako nástroj pro analýzu, hodnocení a zvyšování kvality výuky ve výtvarné výchově. Souvislosti mezi reflexí výuky, akčním výzkumem a výzkumem kurikula v SŠ. Konceptová analýza edukačního programu.
13. Kurikulární výzkum ve výtvarné výchově. Akční výzkum výuky, autoevaluace, komparativní výzkum kurikula se zaměřením na SŠ. Realizace, ověření, reflexe a zlepšující alterace edukačního programu. Zvyšování kvality vzdělávání.
14. Základní pojmy z oblasti reflexe a hodnocení výuky – souvislost s předměty KPG/ZRHV a KPG/RHV.

Garanti a vyučující

- Garant: doc. PaedDr. Jan Slavík, CSc.
- Přednášející: Mgr. Monika Plíhalová, doc. PaedDr. Jan Slavík, CSc., PhDr. Věra Uhl Skřivanová, Ph.D.
- Vede seminář: Mgr. Monika Plíhalová, doc. PaedDr. Jan Slavík, CSc., PhDr. Věra Uhl Skřivanová, Ph.D.

Literatura

Základní

Kirchner, C.; Kirschenmann, J. Kunst unterrichten: Didaktische Grundlagen und schülerorientierte Vermittlung. Kallmeyer, 2015. ISBN 978-37-800-4828-8.

Gunter, O. Was war, was bleibt? (Kontext Kunstpädagogik). Kopaed, 2017. ISBN 978-38-673-6148-4.

Doporučená

Fulková, Marie; Hajdušková, Lucie, Sehnalíková, Vladimíra. Galerijní a muzejní edukace 1 : vlastní cestou k umění : vzdělávací programy Uměleckoprůmyslového musea v Praze a Galerie Rudolfinum v roce 2011. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7290-535-5.

Dytrtová, Kateřina; Raudenský, Martin. Ko-text: tvar, zvuk a gesto, tvůrce, učitel a žák. Vydání první. 2015. ISBN 978-80-7414-920-7.

Píšová, Michaela et al. Kurikulární reforma na gymnáziích: případové studie tvorby kurikula: [výzkumná zpráva]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2011. ISBN 978-80-87000-78-6.

Tomešková, Kateřina. Otevřená klenotnice poznávání: didaktické analýzy edukačních programů Muzea Komenského v Přerově. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4622-6.

Uhl Skřivanová, Věra. Pedagogika umění – umění pedagogiky, aneb inovativní, interkulturní a interdisciplinární přístupy k edukaci Pedagogy of art – art of pedagogy though innovative, intercultural and interdisciplinary approaches to education = Kunstpädagogik – Kunst der Pädagogik innovative, interkulturelle und interdisziplinäre Ansätze der Kunstpädagogik. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2013. ISBN 978-80-7414-582-7.

Šobáňová, Petra a Johnová Čapková, Michaela. Plánování edukačních aktivit v muzeu: od strategického plánu k přípravě edukačního programu. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4626-4.

Uhl Skřivanová, Věra. Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu aneb umělecko-pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-228-4.

Slavík, Jan; Hajerová Müllerová, Lenka, Soukupová, Pavla. Reflexe a hodnocení kvality výuky. 2020. ISBN 978-80-261-0920-4.

Šobáňová, Petra (ed.). Současný stav a perspektivy výtvarné výchovy: Reflexe kurikulárních dokumentů pro všeobecné vzdělávání. Olomouc: Česká sekce INSEA, 2016. ISBN 978-80-904268-1-8.

Slavík, J., Janík, T., Najvar, P., Knecht P. Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 2017. ISBN 978-80-210-8568-8.

Slavík, Jan, Wawrosz, Petr. Umění zážitku zážitek umění. Teorie a praxe artefietiky. 2. díl. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta., 2004. ISBN 80-7290-130-3.

Slavík, Jan et al. *Reflexe a hodnocení kvality výuky*. První vydání. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2020. svazky. ISBN 978-80-261-0920-4.

Slavík, Jan et al. *Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 2017. 455 stran. Syntézy výzkumu vzdělávání; svazek 3. ISBN 978-80-210-8568-8.

Časová náročnost

Aktivity	Časová náročnost aktivity [h]
Vypracování seminární práce v bakalářském studijním programu [20-40]	25
Kontaktní výuka	26
Celkem	51

Předpoklady

Odborné znalosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

- objasnit základní pravidla pro přípravu výuky, realizaci kurikula a reflexi výuky,
- vysvětlit základní pojmy pro analýzu výuky,
- popsat základní postupy pro interpretování a kritickou analýzu kurikulárních dokumentů.

Odborné dovednosti – pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

- pozorovat výuku, utvářet její myšlenkový obraz a analyticky jej reflektovat,
- tvořit základní body přípravy na výuku,
- uplatňovat základní dovednosti realizace kurikula.

Obecné způsobilosti – před zahájením studia předmětu je student schopen:

- své učení a pracovní činnost si sám plánovat a organizovat,
- efektivně využívat různé strategie učení k získání a zpracování poznatků a informací, hledat a rozvíjet účinné postupy ve svém učení,
- kriticky přistupovat ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracovávat a využívat při svém studiu a praxi,
- být otevřený k využití různých postupů při řešení problémů, nahlížet problém z různých stran.

Výsledky učení

Odborné znalosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- objasnit vyžadovaná pravidla pro přípravu výuky, realizaci kurikula a reflexi výuky a vysvětlit jejich smysl pro výuku,
- vysvětlit vyžadované pojmy pro analýzu výuky a porozumět jejich smyslu pro vzdělávací praxi,

- s porozuměním interpretovat a kriticky analyzovat kurikulární dokumenty,
- vysvětlit obsah základních didaktických kategorií.

Odborné dovednosti – po absolvování předmětu dokáže student:

- pozorovat výuku, utvářet její myšlenkový obraz a analyticky jej reflektovat s uplatněním vyžadovaných pojmů,
- tvořit přípravu na výuku a kriticky ji korigovat při odborné argumentaci nebo podle zkušeností z praxe,
- s porozuměním uplatňovat dovednosti realizace kurikula,
- efektivně využívat teorii k reflexi, evaluaci a zlepšování vlastní praxe,
- tvořivým způsobem transformovat vzdělávací obsah.

Obecné způsobilosti – po absolvování předmětu je student schopen:

- samostatně a odpovědně se na základě rámcového zadání rozhodovat v souvislostech jen částečně známých,
- srozumitelně a přesvědčivě sdělovat odborníkům i laikům informace o povaze odborných problémů a vlastním názoru na jejich řešení,
- do jejich řešení zahrnovat úvahu o jejich etickém rozměru,
- dle vyvíjejících se souvislostí a dostupných zdrojů vymezit zadání pro odborné činnosti, koordinovat je a nést konečnou odpovědnost za jejich výsledky,
- plánovat, podporovat a řídit s využitím teoretických poznatků oboru získávání dalších odborných znalostí, dovedností a způsobilostí ostatních členů týmu,

Hodnoticí metody

Odborné znalosti – odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- Portfolio.
- Seminární práce.
- Individuální prezentace.
- Formativní hodnocení.

Odborné dovednosti – odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- Demonstrace dovedností (praktická činnost).
- Individuální prezentace.
- Průběžné hodnocení.
- Portfolio.
- Sebehodnocení.

Obecné způsobilosti – obecné způsobilosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnoticími metodami:

- Demonstrace dovedností (praktická činnost).
- Průběžné hodnocení.
- Sebehodnocení.

Vyučovací metody

Odborné znalosti – pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

- Přednáška s analýzou videozáznamu.
- Přednáška s diskusí.
- Práce s textem, kritické myšlení.
- Kooperativní výuka.
- Seminární výuka (diskusní metody).
- Výuka podporovaná multimédií.
- Skupinová výuka.
- Samostudium.
- E-learning.
- Prezentace práce studentů.

Odborné dovednosti – pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

- Kooperativní výuka.
- Samostatná práce studentů.
- Prezentace práce studentů.
- Obsahová analýza kurikula.
- Rozbor dle metodiky 3A.

Obecné způsobilosti – pro dosažení obecných způsobilostí jsou užívány vyučovací metody:

- Prezentace práce studentů.
- Diskuse.